

ACC. N:R M. 16941: /.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

DEN FÖRSTA ELEKTRISKA AFFÄREN I LUND: 1907 kom jag till Lund som föreståndare för den nyöppnade Christian Bergs elektriska affär (vid nuvarande Hellbergs på Gråbrödersgatan) Vi satte upp armatur till Gud och alla människor då; det var den första elektriska affären i Lund.

OM A. PERSSONS HÖKERI: 1912 bosatte jag mig på Norra Vallgatan; huset låg mot Bredgatan Jag kände Perssons mycket bra. De var mycket präktiga människor och Lina (Carolina Silferberg, biträde i affären fr 1901 - kompanjon med Perssons dotter de sista åren) också för den delen. Det var alltid rent och prydligt i affären; så gott de förmådde på den tiden. Det var ju andra förhållanden då. Herr Persson var anställd i Hjorten från början. Fru Persson startade den första affären i ett litet, litet rum, intill bostaden i ett hus mittemot (=Bredgatan 19) den senare affären. Det var i Hans Bengts hus. Hon berättade för mig hur hon startade. "Jag köpte hem lite varor. Jag tänkte, kunde jag tjäna 50 öre om dagen, var det bra". När allhelgona kyrkan byggdes flyttade hon över affären till Bredgatan 34. De första åren var affären inte så stor, hade bara ett fönster åt Bredgatan. Men senare, jag kom inte ihåg när det var, (före 1907, efter 1904!) byggdes affären ut och fick två skyltfönster mot Bredgatan. Karlarna på bygget skulle ju ha mat och fru Persson lagade köttbullar och bruna böner till dem. Under min tid (fr 1912) lagade fru Persson aldrig mat som såldes. Lina gjorde förstas kryddsill, som hon sålde, den brukade stå i en plåtburk på disken. Den var mycket god. Lina lutade fisk också, Å, vad hon arbetade och slet, Lina. Hon började som piga innan hon kom till affären. Hon bodde först i ett litet rum på vinden, senare fick hon en bra och fin lägenhet nere på första våningen, men hon envisades med att ligga där uppe i det lilla, lilla rummet. Jag tror det var för tjuvarnas skull. En

ACC. N:R

M. 16941: 2.

2.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

gång hörde hon att det var någon i affären på natten och då gick hon ned och skrämd-
de iväg tjuvarna i bara nattlinnet. Det tycker jag var modigt. Det var ofta tjuvar
i affären. De stal korg och fläsk från dem, de förstörde så mycket.

VAROR: Osten låg alldeles fritt på disken, men jag tror, att hon fick något plast-
skydd till den på senare år (.1) Gotterna låg helt öppet vid fönstret. Där stals
mycket. De satt på låren och pratade, och så hände det lätt att de tog choklad
och karameller. Under stod burkar, där hon hade satt gottlager att fylla på med
då och då (2.) Brödet låg också fritt. På de översta hyllorna låg knäckebröd.
Hon sålde mycket knäckebröd. (3). Fläsk, ägg, korg och smör låg öppet på fat
på den svängda hyllan till höger om kontorsdörren (4) När man skulle köpa lite,
fläsk eller korg tog fru Persson fram biten och skar av så mycket man ville ha.
I lådorna under disken hade ~~hon~~^{hon} socker, bitsocker och pudersocker (5) och
mjöl (6). Soda hade hon också i en stor bunge under disken, men jag vet inte om
det var intill mjölet eller sockret. Sirapsdunken stod på kontoret (7). I skåpet
med dörrar i butiken hade hon kakao och te och jag tror hon hade små likör-
flaskor där också, hon brukade låsa det skåpet (8). Vinet stod öppet på hyllor (9)
liksom kaffet, en säck med kaffe stod under hyllan (10). Bruna bönor och ärtor
var i lådor. Kryddorna fanns överst i skåpet på kontoret. (11). Flaskor med bier
och alla sorters läsk stod på golvet under fläskhyllan (12). Tomflaskor brukade
hon lägga i låren vid dörren (13) den hade ursprungligen varit till potatis, tror jag.
På min tid var det inget annat i den än tomflaskor och dylikt. "Börsen" kallade
vi den, där satt alltid folk och pratade. Ola Persson var rent odräglig till att pra-
ta, man kom aldrig från affären, då man börjat prata med honom, på börsen fick
man reda på allt som skulle hända och ske. På disken brukade det stå en burk med

ACC. N:R M. 16941:3.

gurkor, Linas kryddsill, en bleckburk med matjéfileer, Där stod också en ställning med vykort. Tobak hade de. På den tiden måste man ha tillstånd från monopoliet för att sälja tobak. Snusen stod under disken. Cigarrerna hade hon, på min tid, i skåpet på kontoret (11), i nedre lådorna. Svagdrickan stod i en tråkagge i ludan. Ludan kallade vi det lilla utrymmet ute på gården (14). En luda är en gård men med tak över. Marken var stensatt med kullerstenar. Folk kom med literflaskor och då fick Lina springa ut och fylla på ur den kaggen. Sillen stod ganska långt från butiken. Man fick gå rätt över gården. Det luktade så förskräckligt av de där sillatunnorna. Särskilt på sommaren. Vi hade en liten trädgård där vi brukade sitta, alldeles intill där sillatunnorna stod, men vi kunde inte sitta där för det luktade så. Det var jobbigt för Lina att springa ända dit ut och hämta sill, särskilt på vintern. Det var primitiva förhållanden då, det hade aldrig gått på så sätt nu mer, det var alltid rent och snyggt, glöm inte att skriva det!! Konserver fanns i affären under hela min tid. Lina var alltid med ~~sintid~~ och tog hem allt man ville ha. Frukt hade de också: druvor och äpplen, stod i korgar. Kuvert och papper fanns också på disken stod ett "apparat" med pennor som man kunde köpa. Skurborstrar, tvål, sytråd, såldes också. Och fotogen naturligtvis, den fanns därute. Mjölk fanns däremot inte i hökerierna. Det var alltid varor på disken men inte i taket. Det fick man ge sig ut på landet för att hitta. Veckotidningar fanns inte, men man kunde prenumerera på en daglig tidning där. Innan tobaksaffären kom till prenumererade vi en tid på en tidning hos Perssons. Ingen ugn i butiken, på kontoret fanns en järnugn, i den eldades allt skräp upp. Mjöl och socker fanns i lager på vinden, skulle jag tro. Jag tror att Ganslant och Gussing levererade mest varor till dem.

3.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16941:4

Y.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

VÅGAR: Från början hade de balansvåg men sedan fick de termostatvåg.

PRISER: Inga prislappar på varorna, de kunde priserna i huvudet.

KASSAAPPARAT: De skaffade aldrig någon kassaapparat. Jag sa flera gånger till Lina, att de måste skaffa en kassaapparat men det gjorde de aldrig. Jag vet inte varför. De hade bara en låda under disken. (15). När man började med kassa-kvitton skaffade Lina talonger som det stod A Persson på. På dem skrev hon köpt-summan. De låg öppet på disken, och där kunde ju folk gå och ta. Men många de ville nog själva skriva en summa på. Det kunde ju aldrig bevisas. 3% rabatt var det på talongerna.

KREDIT: Det togs på kredit, ja. Det förloade de mycket på. Lina var för snäll, hon lät vem som helst köpa på kredit och så skrev hon bara upp det på en lös lapp och la i kassalådan, Sedan gick de genom kreditlapparna en gång om året, och då var det ju många som flyttat och hon fick aldrig in pengarna. Men affären gick bra, det var alltid mycket folk där. Varje jul gav Lina 1 kg apelsiner till varje kund, till oss gav hon choklad och tvålar. Ja, hon var verkligen en god och duktig människa, Lina.

Springpojke hade de inte, kanske hade de nå'n pojke då och då förstås.

SKYLTVNING: Jo då de skyltade i fönstren. Det kan man ju se av fotografierna. (Kulturhist. museet, Lund. LXIV:206).

Kaffekvarnen fanns inte hela tiden, jag bodde där, men då den kom ställdes den vid fönstret (16).

På murstocken i affären (17) var alltid uppsatt plakat och affischer.

Över disken hängde klubbiga flugpapper som fastnade i huvudet sedan fick de några bättre remsor, som inte klubbade.

ACC. N:R M. 16941:5.

Från början bodde Persson i vårt hus, alltså vägg i vägg med affären, men sedan flyttade de tvärs över gatan, in i "Strykjärnet". Jag vet att de bodde där 1925.

HÖKERI-SPECERIAFFÄR: De kallade affären hökeri. Hökar Persson, sa de.

Skillnaden mellan speceriaffär och hökeri var väl att speceriaffärerna var mycket större. Men i Perssons kunde jag köpa allting. I Malmö handlade vi i ett hökeri som ägdes av en fru Andersson och hon hade nästan allting.

ANDRA HÖKERIER I LUND: I Norra Vallgatan låg ett hökeri på hörnhuset nere vid Biskopen. Den sköttes av frun. Kristen Bengtssons hökeri vid Dalbyvägen. Den ägdes av min svärfars bror, han tog varor från sin svärfars affär. Denna hade också varit ett litet hökeri som låg på Norra Vallgatan. Det är affär fortfarande. i det huset, precis vid hörnet av Bredgatan och N. Vallgatan. Men senare blev han grossist och sålde spannmål och kol bland annat. Från början, jag tror det var 1881 den startades, var det bara ett litet rum, och familjen bodde innanför.

Bengtssons hökeri kallades det då. De hade eget rosteri. Sedan öppnade min svärfar fläskaffär i samma lokal, men den hade han bara några år omkring 1900. Då brukade han gå ut tidigt på morgonen och möta bönderna som kom från landet och köpte hela stycken av dem. Av det gjorde han och svärmor själva korv.

Färsk fisk brukade jag alltid köpa i saluhallen.

5
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND